

Biografisk text från 1859

Överste
Carl Henrik
Anckarsvärd

Biografi: Militären
Carl Henrik Anckarsvärd
– Återutgivning av text från 1859

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-235-0

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om en av 1800-talets mest kända svenskar, Carl Henrik Anckarsvärd.

Han är kanske okänd i dag men var en av de ledande männen bakom den oblodiga svenska statskuppen år 1809.

Den här texten publicerades ursprungligen 1859 i den svenska tidskriften "Ny Illustrerad Tidning" med rubriken "Carl Henrik Anckarsvärd". Texten publicerades anonymt.

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksbiblioteket i december 2016.

Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Biografi: Carl Henrik Anckarsvärd

Den här texten publicerades ursprungligen i mars år 1859 i tidskriften "Ny Illustrerad Tidning" med rubriken "Carl Henrik Anckarsvärd". Texten publicerades anonymt.

Efter ett porträtt från yngre dagar meddela vi bilden af den man, som var det förnämsta synliga föremålet för festen den 13 Mars, nemligen af Carl Henrik Anckarsvärd, hvars »karakter», för att tala med författaren till *1809 års revolution och män*, »eger många och lysande och älskvärda egenskaper, kraft och spänstighet, en lätthet att genom fantasiens förstoringsglas se verkligheten förskönad och upphöjd; en sällsynt förmåga att kunna tjusa och draga till sig, en aldrig svigtande vilja att vara nyttig samt en till det yttersta uppdrifven och lågande kärlek för fosterlandet».

Dessa af oss nu citerade ord kunna så mycket mindre anses öfverdrifna eller öfver höfvan berömmande och smickrande, som samma författare, till följd af åtskilliga rätt stränga anmärkningar i samma arbete, långt ifrån uppträder som en blind beundrare af gr. Anckarsvärd.

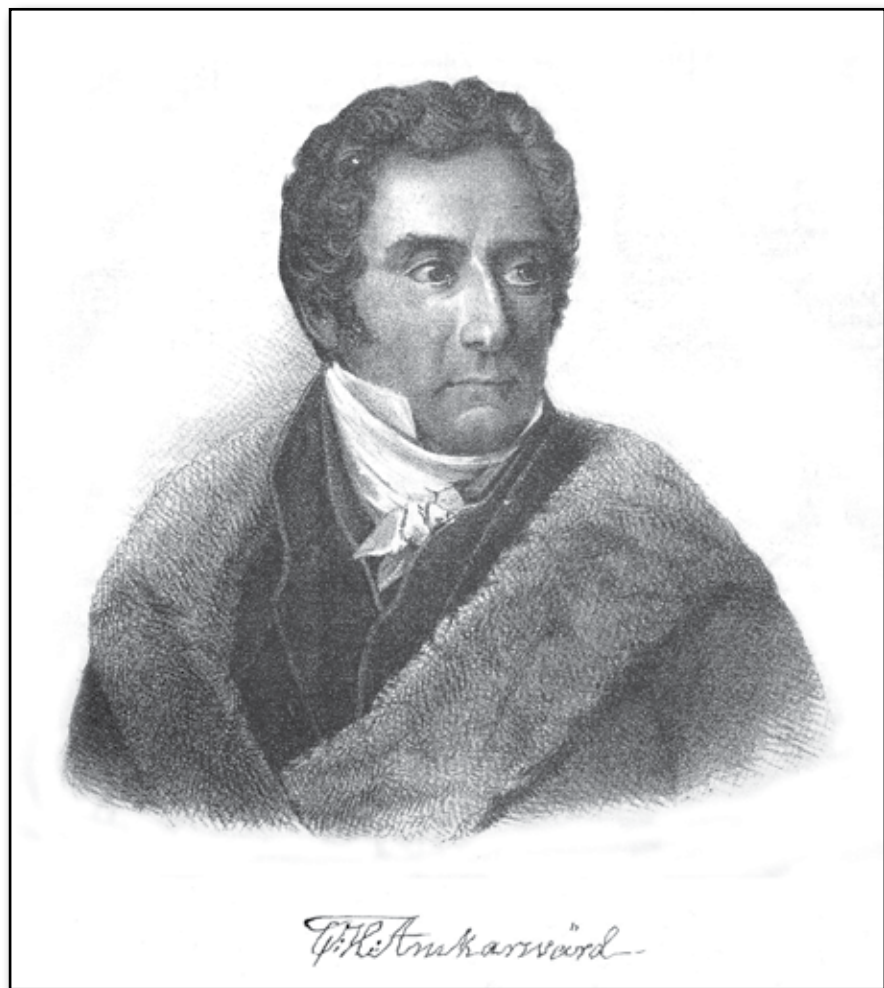
Hvad 1809 års revolution beträffar, så, om man just ej, i likhet

med en och annan, kan säga att Anckarsvärd var själen deruti — ty den egentliga själen var otvifvelaktigt den allmänna opinionens förkastelsesdom öfver en oduglig och vanvettig regent — var han dock en af de mest verksamma därför. Voro Adlersparre och Adlercreutz de stora hjulen, som rullade fram, krossande Wasarnas tron, så var Anckarsvärd den axel, som förenade och sammanhöll de begge hjulen. Under de kritiska dagar, som föregå den 13 Mars 1809, ser man Anckarsvärd än i Carlstad och än i Stockholm; än uppmuntran- de Adlersparre och påblåsande revolutionsgnistan hos vestra armén, än verkande hos Adlercreutz och ihärdigt uppfriskande samma gnista hos de sammansvurne i hufvudstaden. Öfverallt uppenbarar han sig såsom den egentlige tillställaren, ehuru han sjelf aldrig uppträder såsom anförare, hvartill han anser sig för ung eller icke ega de egen- skaper som erfordras för en så äfventyrlig handling. Anckarsvärd skall följaktligen alltid räknas bland dem, som Sverige har att i främ- sta rummet tacka för sin räddning 1809 och för den konstitutionella frihet det derigenom eröfrade sig.

Men Anckarsvärd har dessutom den förtjensten, att hans verk- samhet icke upphörde med revolutionen, ty den byggnad, han varit med om att uppresa, den har han också med outtröttlighet och kraft vakat öfver och betryggat. När, efter Carl Johans ankomst till Sverige, nästan alla hjernor förvridas af förtjunsningsfebern, så är Anckars- värd en af de få, som icke smittas af epidemien, en af de få som icke yra. Men icke nog dermed, han är den ende som genom ett stim af lyck sökare eller exalterade hurrabasar vågar tränga sig fram och för- klara sig emot den antinationella politik, som då fördes. Han arresterades och skickas hem från Tyskland såsom fånge och anklagas för majestätsbrott. Generaladjutant och öfverste vid 30 års ålder, ser han

med ens sin militära bana afbruten. Han uppträder då på den parlamentariska med samma öppna panna och frisinna språk, dessutom gnistrande af en ovanlig och derigenom så mycket mer farlig talang, och han är nära att utvoterats från Riddarhuset. Utom representationen, är han ett begärligt mål för duellanters kulor och värjstötar. Att utmana Anckarsvärd på duell, det är ett nytt medel till befordran, det är för en löjtnant att bli kapten, för en kapten att bli major o. s. v. Den som fäller honom bör minst bli general. Kandidaterna äro naturligtvis legio, men Anckarsvärds arm är lika okuflig som hans tunga, lika omöjlig att skära af. Man löper fara att i dusten med denne riddare sans peur et sans reproche bli invalid utan slagfält och ära och att komma bland knallarna på Ulriksdal, istället för i smöret på Stockholms slott. Kosten afskräcker och man sticker därför visligen värjan i slidan. I stället öppnar man ett hål i slottsmuren och låter hofsmilet strömma derutur, skimrande af alla ordnars band och stjernor; men han smilar ej tillbaka, den oefterrättlige, utan går fortfarande fram i sin ifver för frihetens utveckling och blomma, fullkomligt belåten med den medborgarkrona samtiden skänkt honom och som efterverlden skall veta bevara, när den en gång flyttas från hans tinning till hans graf.

När vi den 13 nästlidne Mars hörde den snart åttiårige ädlingen tala, var det som vi hade hört honom uppläsa sitt testamente, och hur feg eller slö vår tid än synes vara, skall likväl ingen paragraf deruti glömmas, utan testamentet i behörig ordning bevakas.

Viktiga ord och personer

Adlercreutz, Carl Johan.

[1757–1815] Svensk greve och general. Var en hyllad krigshjälte och kunde därför med sex andra personer gripa kung Gustav IV Adolf 1809 och fick honom också avsatt.

Adlersparre, Carl August.

[1760–1836] Svensk greve och författare. Skrev framför allt biografier, bland annat om Anders Fryxell, Ludvig XV och Dante.

Carl Johan.

[1763–1844] Fransk marskalk och kung av Sverige och Norge från 1818 till sin död 1844. Under hans tid vid makten genomfördes stora reformer bland annat inom bankväsendet, rösträtten och skolväsendet. Han regerade under namnet Karl XIV Johan.

Sans peur et sans reproche.

Franska. Betyder "utan rädsla eller förebråelser".

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Det här förlaget är specialiserat på utgivning av äldre texter om arkeologi, resor och biografier.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"

- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulla patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "En resa på Rhen år 1866"
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)